

економіки, підвищення конкурентоспроможності, звільнення від баласту не використовуваних або погано використовуваних ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» - Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 36, с. 266

2. Бербека В.Є. Фінансово-кредитний механізм регулювання розвитку інноваційного підприємництва в Україні [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / Бербека Володимир Євгенович ; НАН України, Ін - т регіональних дослідж. - Л., 2009. - 22 с.

Концептуальні засади централізованого ринку цінних паперів

Панченко Б.С., студент 4 курсу факультету №2 НАВС

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент *Грущенко О.А.*

Фондові ринки зароджуються у період становлення капіталістичних відносин як більш ефективна форма акумулювання, обігу та перерозподілу капіталу у вигляді цінних паперів, ніж чисто грошова форма обігу. Крім того, цінні папери (ЦП) відтворюють не лише обіговий капітал, а й основні фонди підприємств і компаній. Через ринок цінних паперів (РЦП) акумулюються грошові нагромадження держави, підприємств, компаній, банків, приватних осіб та спрямовуються на виробниче і невиробниче вкладення коштів (капіталу).

В дійсності ж відбувається більш складна взаємодія, коли між емітентом та інвестором задіяні інші структури - інститути та суб'єкти фондового ринку: фондові біржі, торговці цінними паперами, депозитарії, клірингові установи, зберігачі, реєстратори тощо. [3]

Головним інститутом ринку цінних паперів була і залишається фондова біржа. Пріоритет бірж на фондовому ринку пояснюється тим, що вони сприяють значно більшому розповсюдженню капіталу, ніж це спроможна забезпечити позабіржова торгівля ЦП. Підприємства - емітенти, як й інвестори, зацікавлені саме в як найбільшому розосередженні капіталу, що забезпечує їм фінансову стабільність. Крім того, біржа робить довгострокові вклади ліквідними - тобто здатними переводитись у грошові кошти, задовольняючи як зрозуміле бажання вкладників одержувати якомога більш короткострокові вклади, так і прагнення дебіторів одержувати довгостроковий капітал.

Провідне становище фондових бірж, яке зберігається століттями, обумовлене універсальністю механізму біржової торгівлі. Законодавство у країнах з ринковою економікою змінювалося неодноразово, але основні принципи біржової торгівлі залишалися в основному сталими, лише адаптуючись до нових умов та удосконалюючись. У жодній країні фондова біржа не відмерла як застарілий інститут. Навпаки, йде розвиток біржової торгівлі з використанням сучасних комп'ютерних та телекомунікаційних технологій. [3]

Найстарішою у світі фондовою біржею вважається Амстердамська біржа (заснована у 1602 році), на якій проводилися операції з цінними паперами Ост-Індської та Вест-Індської компаній. Фондові біржі з'являються (чи шляхом спеціалізації перепрофілюються з універсальних

або товарних бірж) і в інших країнах Європи, а згодом і Північної Америки.

Створення та розвиток фондових бірж були досить хаотичними, хоча вже у XVIII - XIX століттях вони характеризувалися більш-менш однаковими принципами діяльності, що відзначали біржову торгівлю в цілому. За умов нерозвинутих комунікаційних зв'язків у країні могло виникнути декілька бірж.

Окрім того, створення в країні декількох бірж характерно для країн з федеративним політичним устроєм, коли окремі штати (землі, кантони) можуть мати суттєві відмінності у законодавстві.

Інтеграція ринків капіталу, особливо РЦП, є однією з головних тенденцій сучасної світової економічної системи. Інтеграційні процеси значно збільшують обсяги торгівлі цінними паперами, розширюють їх спектр у біржовому обігу, в цілому сприяють переміщенню капіталу. В той же час вони потребують, по-перше, централізації національних фондових ринків, коли національний ринок працює за єдиними правилами, і, по-друге, міжнародної стандартизації та уніфікації ринків, функціонуючих в окремих країнах.

Централізований фондовий ринок - це ринок, на якому той чи інший цінний папір має єдине місце котирування.

Впровадження принципу централізації ринку є найбільш дієвим антимонопольним заходом, що забезпечує рівність прав для усіх учасників торгів цінними паперами - емітентів, інвесторів (інституціональних та приватних), професійних посередників ринку - торговців, банків, інвестфондів та інвесткомпаній. Централізація унеможливорює встановлення монопольної ціни на цінні папери з боку емітента чи посередника-торговця, а для торговців цінними паперами створює конкурентне середовище, захищаючи їх від незбалансованих дій в умовах нестабільної кон'юнктури та мінімізуючи ризики. Вона також дозволяє уникнути подрібнення ринку на нерівноцінні сегменти за географічною ознакою, оскільки дає можливість визначення індексів курсу цінних паперів на території всієї країни. Тобто централізована модель фондового ринку - це надійний засіб попередження кризових ситуацій, підтримання і постійного вирівнювання курсів цінних паперів, усунення проявів монополізму окремих суб'єктів ринку та зменшення їх ризиків.

За ідеєю, централізована модель фондового ринку виглядає так: в країні функціонують єдина фондова біржа, єдиний (центральний, національний) депозитарій цінних паперів та єдиний розрахунковий (кліринговий) центр.

Така модель ринку працює у Данії, Норвегії, Південній Кореї, формується вона і в постсоціалістичних країнах Центральної та Східної Європи, Балтії, у Китаї та В'єтнамі. У Данії, наприклад, єдиний депозитарій (ДНД) забезпечує усі операції на єдиній в країні Копенгагенській фондовій біржі, депозитарій Норвегії обслуговує трансакції на фондовій біржі Осло.

Ефективність централізованої моделі підтверджує досвід функціонування фондового ринку Республіки Корея. В країні працює єдина Кореїська фондова біржа (КФБ), єдиний Кореїський депозитарій

цінних паперів (КДЦП) та єдиний розрахунковий центр.

Отже, проаналізувавши наведені вище концептуальні засади ринку цінних паперів, можна стверджувати, що вони займають ключове місце в світовій економіці, адже централізований фондовий ринок - це ринок, на якому той чи інший цінний папір має єдине місце котирування, як правило - одну загальнонаціональну систему котирування безперервно чи методом фіксингу, а ціна на нього встановлюється шляхом співставлення попиту і пропозиції.

Список використаних джерел:

1. Закон України „Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 51. - С. 292.
2. Закон України „Про цінні папери і фондовий ринок» // Відомості Верховної Ради України. -2006. - № 3480-ІУ.
3. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л., Шпак Н. О. Цінні папери. Фондовий ринок: Термінологічний словник. - Л.: Вид-во Держ. ун-ту „Львівська політехніка», 2001. - 108 с.

Фондова біржа як організований ринок цінних паперів

Петрик О. С., студент 4 курсу факультету №2 НАВС

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент *Грущенко О.А.*

Розбудовуючи ринкову економіку, Україна створила своїх власних організаторів торгівлі цінними паперами. Їх виникнення і розвиток розпочався з прийняття у 1991 р. Закону «Про цінні папери і фондову біржу». У 2007 р. в Україні в системі організаторів торгів цінними паперами діяло дві торгівельно-інформаційні системи (ТІС) та вісім фондових бірж.

Фондовий ринок, або ринок цінних паперів, становить систему відносин купівлі-продажу різноманітних фінансових активів або фондових цінностей і поділяється на первинний і вторинний. На первинному ринку здійснюється продаж, первинне розміщення нових випусків (емісії) цінних паперів. Після того як цінні папери розміщені на первинному ринку, вони стають об'єктом продажу. Перепродаж цінних паперів здійснюється на так званому вторинному ринку.

Головним організатором торгів цінними паперами на вторинному ринку в розвинених країнах поки що залишається фондова біржа.

Фондова біржа - це організаційно оформлений, постійно діючий ринок, на якому здійснюється котирування і торгівля цінними паперами, ціни на ньому визначаються попитом і пропозицією на них.

Фондова біржа є фінансово-посередницькою установою, розташовується у певному місці, функціонує за установленими правилами, де здійснюються торгівельні угоди між продавцями та покупцями цінних паперів за участю біржових посередників. Діяльність фондової біржі спрямована не на отримання прибутку, а виключно на організацію укладання угод купівлі та продажу фондових цінностей. Від здійснення цих угод біржа отримує дохід у вигляді комісійних. Вона не може здійснювати операції з цінними паперами від власного імені та за дорученням клієнтів, а також виконувати функції депозитарію (сховища, зберігання цінних паперів). Її завдання - лише створювати необхідні